

Samrådsunderlag vattenverksamhet

E20 Hova

Gullspångs kommun, Västra Götalands län

Samrådshandling: 2014-04-02

Objekt:

Dokumenttitel: Samrådsunderlag vattenverksamhet

Skapat av: Peter Rodhe

Dokumentdatum: 2014-04-02

Dokumenttyp: Rapport

DokumentID:

Ärendenummer:

Projektnummer:

Version: 0.5

Publiceringsdatum:

Utgivare: Trafikverket

Kontaktperson: Marita Karlsson

Uppdragsansvarig: Marita Karlsson

Tryck:

Distributör: Trafikverket, 405 33 Göteborg, telefon: 0771-921 921

Innehållsförteckning

Administrativa uppgifter	5
Inledning	6
Förslag till ombyggnad	6
Miljöförutsättningar	10
Kommande hantering och ärenden	15
Referenser	16

Administrativa uppgifter

Sökande

Staten genom Trafikverket
405 33 Göteborg

Kontaktpersoner

Tillståndsansökan vattenverksamhet	Projektledare
<u>Ann-Kristin Lundberg</u> Trafikverket 405 33 Göteborg 010-123 70 52 ann-kristin.lundberg@trafikverket.se	<u>Marita Karlsson</u> Trafikverket, Box 110 541 23 Skövde 010-123 61 39 marita.karlsson@trafikverket.se

Berörda fastigheter

Fastighet	Fastighetsägare
(Fastighetsbeteckningar och namn är i detta digitala dokument borttagna med hänsyn till Personuppgiftslagen. Den informationen finns dock med i det skriftliga samrådsunderlag som skickats ut tillsammans med inbjudan till samråd utökad krets.)	

Inledning

För transport av personer och gods är E20 en viktig länk både regionalt, nationellt och internationellt. Dagens utformning av aktuell del av E20, mellan Fagerlid och Bahult, lever inte upp till den standard som vägens funktion kräver. E20 vid Hova uppfyller inte funktionen med avseende på trafiksäkerhet samt med avseende på framkomlighet och transportkvalitet.

Sträckan mellan Fagerlid och Bahult har den lägsta vägstandarden på E20 mellan Stockholm och Göteborg. Den smala vägen, avsaknad av separerade gång- och cykelvägar samt trafikflöden på upp till 6400 fordon per årsmedeldygn med stor andel tung trafik, skapar en mycket osäker miljö för oskyddade trafikanter som färdas längs och tvärs vägen.

Befintlig bro över Hovaån är i behov av utbyte eller reparation.

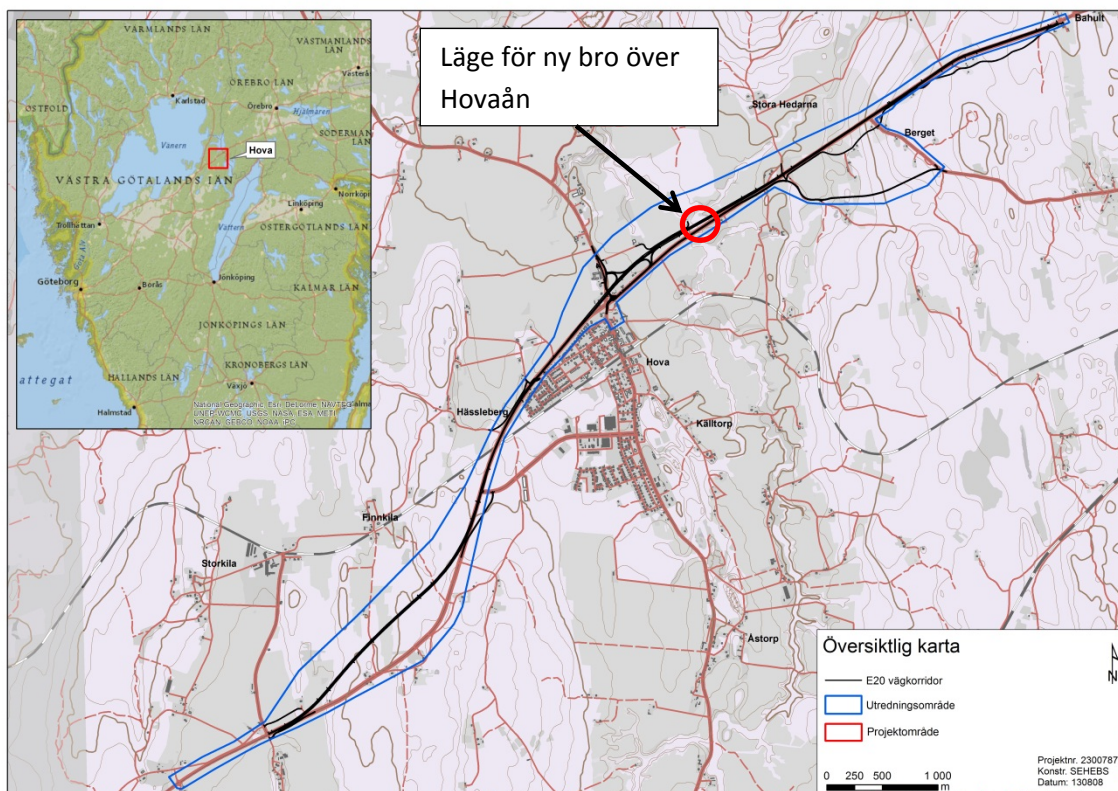
Förslag till ombyggnad

Trafikverket planerar att bygga om E20 på sträckan till en mötesseparerad landsväg med ny sträckning i söder samt i området mellan trafikplatsen i Hova och Rättartorpet. Vägskälet i Hova byggs om till trafikplats med en separerad gång- och cykelväg på trafikplatsens bro. För att minska trafikens störning vid skolan i Hova och få en säkrare anslutning mellan E20 och väg 200 kommer väg 200 att behöva flyttas något längre ifrån skolan.

E 20 kommer på de partier där den får ny sträckning att byggas med två körfält i vardera riktningen. Vid Hova samhälle föreslås vägen att ligga kvar i befintlig sträckning med ett körfält i vardera riktningen. Från trafikplatsen i Hova och norr ut föreslås vägen utföras med 2+2 körfält, Se bilaga 1.

För att kunna genomföra planerad ombyggnation krävs att en ny bro över Hovaån anläggs på befintlig bro västra sida, se översiktskarta, samt figur 2 och 3 för möjlig utformning och figur 4 för en plan som visar broläget.

Befintlig E 20 kommer på de sträckor där ny E 20 anläggs i ny sträckning att bevaras som lokalväg och befintlig bro över Hovaån kommer därför att bevaras.

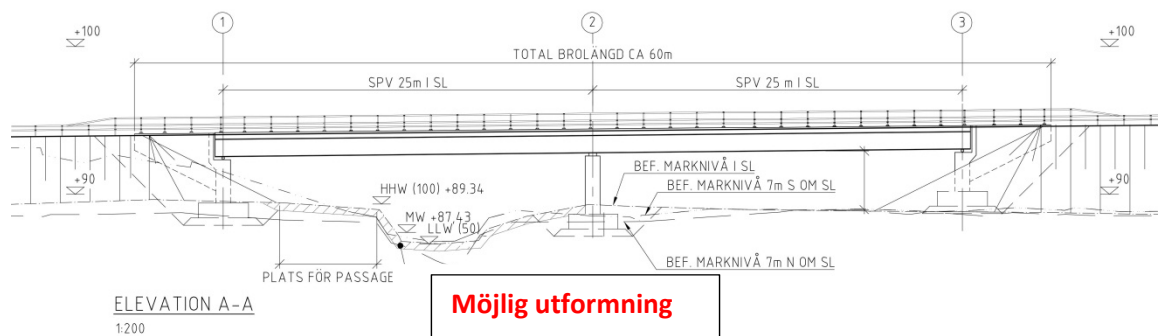
Figur 1. Översiktlig karta med broläget markerat med röd cirkel.

Bro över Hovaån

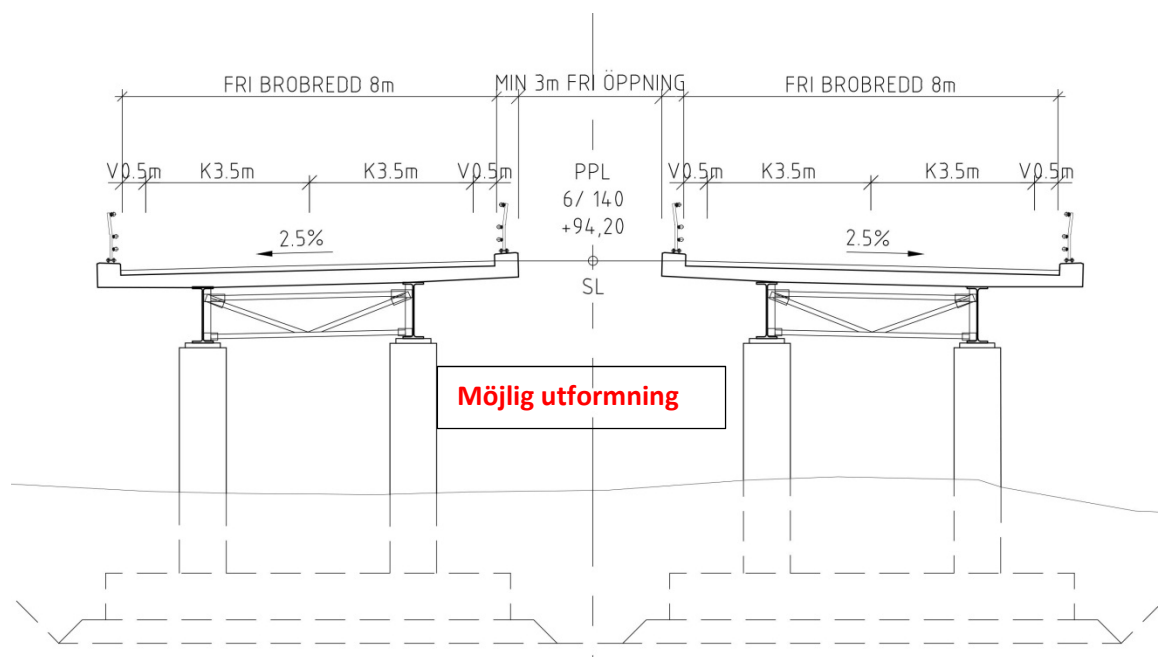
Över Hovaån kommer en ny bro att behöva anläggas då dagens brobredd endast möjliggör två körfält och trafiken måste kunna passera Hovaån under byggtiden. Att bygga en provisorisk bro under tiden som Hovabron byts ut bedöms som varken ekonomiskt eller tekniskt rimligt. I stället föreslås en ny bro som byggs ca 40 meter väster om befintlig bro. Den nya bron ska dimensioneras för fyra körfält och med en höjd som är högre än dagens för att medge goda möjligheter för människor och vilt att passera under bron. Med fyra körfält klarar bron en eventuell utbyggnad till genomgående fyrfältsväg i framtiden samtidigt som framkomligheten utifrån förväntad trafiktillväxt blir mycket god på sträckan.

Trafikverket tar inte fram ritningar för den slutgiltiga bron utan bron kommer att ritas och konstrueras i ett senare skede. Trafikverket kommer i stället att ta fram krav på anläggningen som både kan gälla funktioner och utformning. Dessa krav är inte framme ännu men ett av de krav som kommer att finnas är att bron ska ha en minsta höjd på 4 meter för att kunna fungera som viltpassage.

Det förslag som tagits fram innebär dock att en 60 meter lång bro anläggs med ett mittstöd. Bron föreslås utformas med två stycken 8 meter breda körbanor som har en fri öppning på ca 3 meter mellan varandra. För att kunna anlägga bron kommer en större vägbank anläggas ut i Hovaåns ravin på den norra sidan. Vägbanken kommer ianspråkta delar av ravinen samt delar av en avsnörd meanderslinga (korvsjö) som är en relativt värdefull grodlokal (se figur 5 under natur- och vattenmiljö).

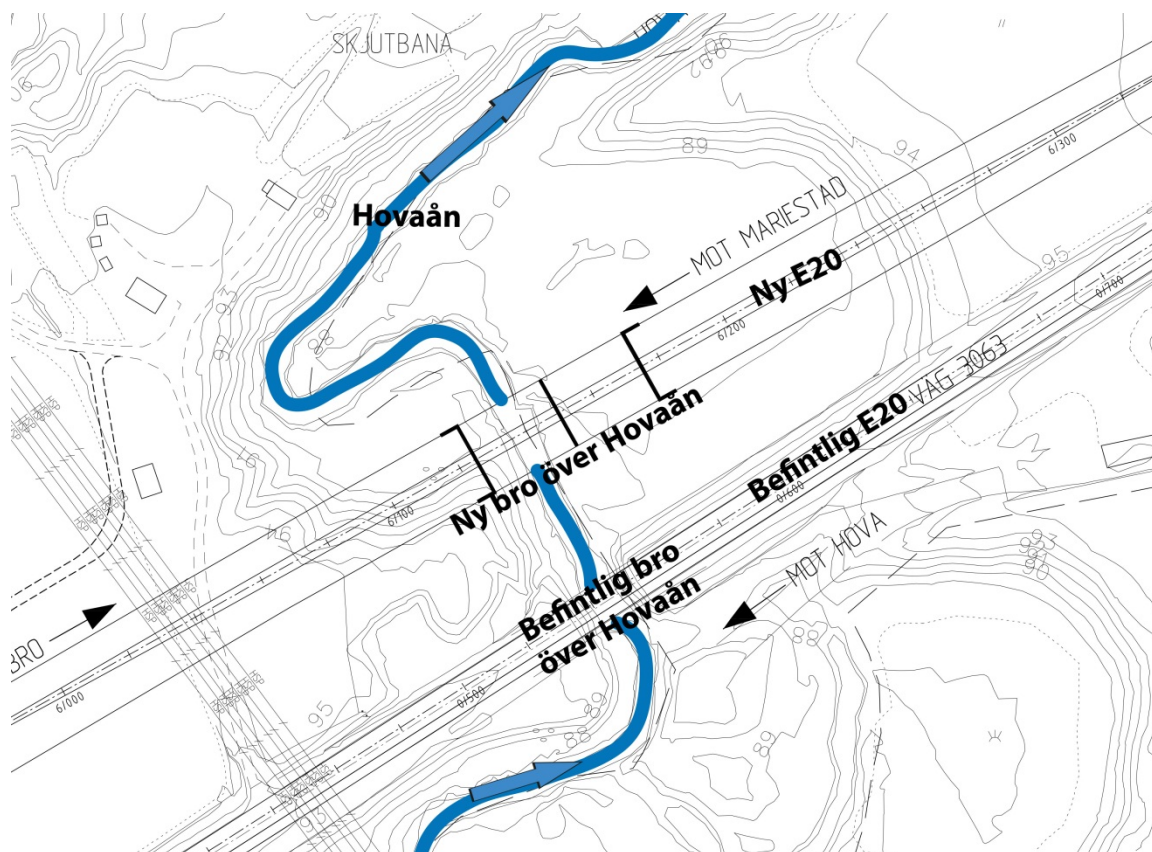

Figur 2. Möjlig utformning ny bro

Figur 3. Möjlig utformning av ny bro.

Befintlig bro över Hovaån kommer att finnas kvar för att användas som lokalväg samt för gång- och cykeltrafik. Befintlig bro kommer att vara begränsande vad gäller passagemöjligheter för människor och djur då det endast finns en smal passage längs med åns norra sida under bron. Under perioder med höga vattenflöden i ån ligger passagen under vatten.

Figur 4. Plan som visar ny E20 vid Hovaån och den nya bronns läge.

Gällande planer och markanvändning

Gullspångs kommuns översiktsplan, Vision 2020, vann laga kraft den 31 mars 2011. I planen har Gullspångs kommun gjort ett antal ställningstaganden vad gäller infrastruktur. Bland annat ska kommunen verka för att E20 byggs ut till motorväg alternativt fyrfältsväg. I översiktsplanen har kommunen ställt sig positiv till de åtgärder som föreslås i tidigare upprättad förstudie.

Inga detaljplaner finns i anslutning till den planerade bron.

Riksintressen och formellt skyddade områden

Inga Natura 2000 områden, naturreservat eller biotopskyddade områden finns i anslutning till E20 och den planerade bron över Hovaån.

E20 är av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8§ miljöbalken.

Hovaån med dess ravinsystem, meanderbågar och korvssjöar är av riksintresse för naturvård. Hovaån omfattas också av det generella strandskyddet.

Miljöförutsättningar

E20 går inom aktuellt område genom ett varierat skogs- och jordbrukslandskap som ligger på gränsen mellan Vadsbo-Kåkindsslätten i söder och Tivedens skogsområden i norr. Topografin är svagt böljande med åsryggar och bäckraviner som delar upp landskapet. Skogsområdena domineras av produktionsskogar med gran och tall med inslag av lövträd men det förekommer även lövskogsområden med inslag av ädellövträd.

Hova samhälle ligger på Lokaåsen som är en stor och vidsträckt isälvsavlagring.

Mer information om projektet och material framtaget inom ramen för projektet finns på Trafikverkets hemsida, www.trafikverket.se.

Natur- och vattenmiljö

Vid sökningar i Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens databaser noteras inte så många naturvärden i området förutom området kring Hovaån och dess ravinlandskap, som är av riksintresse för naturvärden.

Under våren/försommaren 2013 genomfördes inventeringar av grodlokaler i längs den planerade vägsträckningen. Två lokaler ligger vid Hovaån varav den ena lokalen är en gammal meanderslinga som delvis kommer att påverkas i samband med att den norra vägbanken för den nya bron över Hovaån anläggs. Trafikverket kommer att ansöka om dispens från artskyddsförordningen för dessa intrång.

Under sommaren 2013 har också inventeringar av fladdermöss genomförts i området. Vid inventeringen noterades under den nuvarande vägens brovalv flera vattenfladdermöss som jagade. Totalt noterades vid Hovaån 6 arter. Några kilometer nedströms den planerade bron har rödlistade fransfladdermusen noterats. Bron vid hovaån ska utformas med tillräckligt tilltagen bro för att fladdermössen ska kunna ha gott om utrymme under dess spann. Intrång ska också undvikas i miljöerna vid sidan av vägen och den nya bron eftersom de är potentiella vilo- och fortplantningsplatser för fladdermössen.

Hovaån

I den värdebeskrivning som gjorts av riksintresset Hovaån står att *Hovaåns dalgång är denna naturgeografiska regions i särklass mest välutvecklade ravinssystem med ån nedskuren dels i lersediment och dels i den angränsande sandiga Lokaåsen.*

Hovaån har höga värden kopplade till odlingslandskapet och vid den översiktliga biotopkartering och naturvärdesbedömning som gjordes 2008 av utredningsområdet har man bedömt att området har höga naturvärden. Genom erosionen har det bildats många olika terrängformer: meanderbågar, korvsjöar, nipor och strandbrinkar. Landskapet är ett värdefullt odlingslandskap med ett stort antal välhävdade naturbetesmarker med högsta bevarandevärde. Fågellivet är rikt och utmed ån ses regelbundet bland annat kungsfiskare och strömstare.

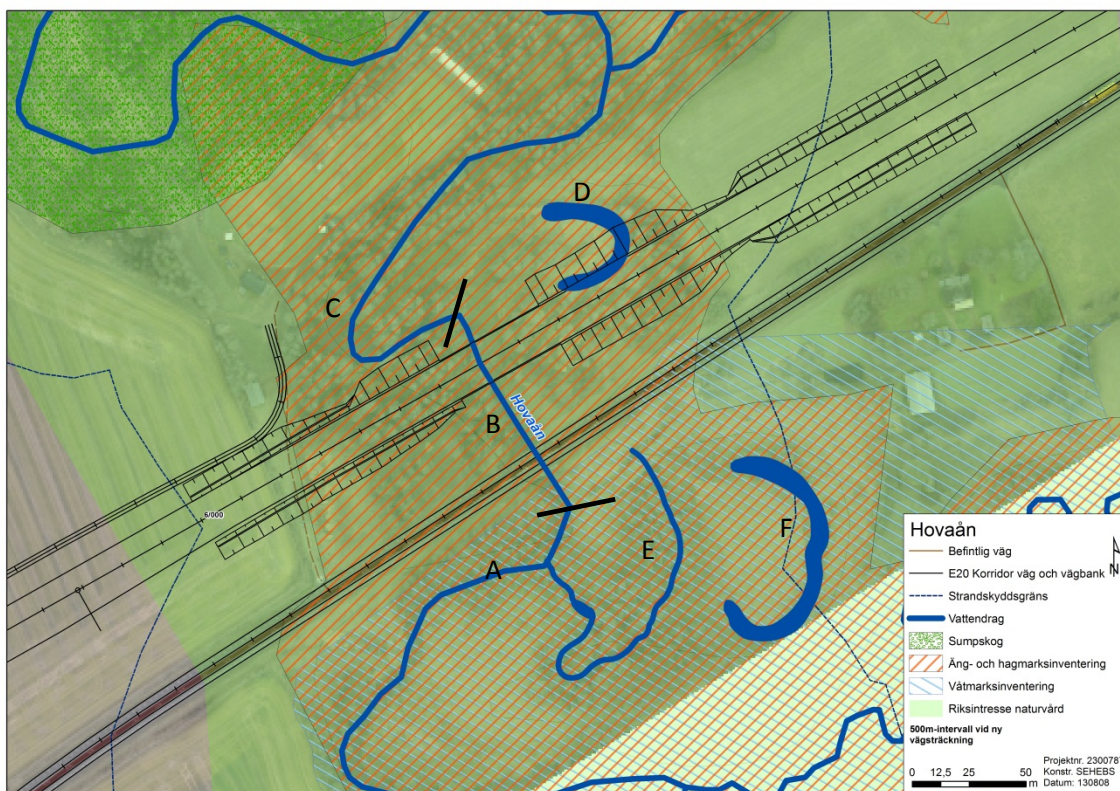
Vid sökningar i artportalen med 250 meters radie runt planerat bro läge noteras inga inrapporterade fynd av rödlistade arter. Vid sökning med 500 meters radie finns observationer av tre rödlistade växter (bland annat ask) och fem rödlistade fåglar (bland annat Gräshoppsångare). Skyddade fynd redovisas inte i artportalen.

Tabell 1. Flöden och vattenstånd i Hovaån.

	Flöde (M³/s)	Beräknat vattenstånd (M.ö.h i RH2000)
HHQ100	16	89,34
HHQ50	15	89,28
MHQ	6,5	88,64
MQ	0,8	87,43
MLQ	0,05	86,89
LLQ	0,005	86,65

Den främsta vattenmiljön inom utredningsområdet finns i och runt om Hovaån. I övrigt berör utbyggnadsförslaget endast mindre bäckar/diken och mindre partier med sumpskogar. Hovaån kan betecknas som ett medelstort vattendrag med källflöden söder om Älgårås. Hovaån mynnar ut i sjön Skagern som ligger ca 4 kilometer nedströms befintlig bro norr ut. Medelflödet i ån är 0,8 m³/sek, se tabell 1 för flöden och vattenstånd. Hovaån bedöms ha en måttlig ekologisk status och en god kemisk status (exkl. kvicksilver). Hovaån som omfattas av det generella strandskyddet har en relativt slingrig sträckning och vid området för den planerade vägen och den befintliga bron finns två avsnörda meanderbågar som fungerar som leklokaler för bland annat groddjur.

Ån och den omgivande naturmiljön har vid inventeringarna i huvudsak bedömts ha höga naturvärden. I området kring befintlig bro (sträcka B i figur 5) har ån en något rätad sträcka, vilket troligtvis genomfördes i samband med bygget av den befintliga bron. Denna del av Hovaån har bedömts ha naturvärden. Vid sträcka B är vattnet lugnt flytande med en varierande bredd mellan ca 2,5-4 m och vattendjupet varierar mellan ca 0,5-1 m. I närhet till vattnet finns lövskog med bl.a. hägg, sälg, ask och i närliggande fältskikt växer hallon, hundkex, nässlor och midsommarblomster. Vegetationen i vattendraget består av spridda partier med gul näckros, övrig vegetation saknas. Vitfisk har observerats men varken musslor eller skalfragment har kunnat dokumenteras vid inventeringarna.

Figur 5. Detaljkarta med Hovaån och dess delsträckor.

Under befintlig bro har en ca 1 m bred viltpassage anlagts. Spår av rådjur och vildsvin indikerar att passagen nyttjas framför allt av mindre djur. Passagen som är i dåligt skick översvämmas vid högvatten och dess funktion som viltpassage är vid dessa tidpunkter oviss. Som tidigare nämnts har inventeringar av fladdermöss genomförts i området. Längs ån noterades under inventeringarna sex arter av fladdermöss och vattenfladdermöss var den vanligast förekommande arten.

Nedströms den planerade vägen (sträcka C på karta 1) rinner ån återigen i en mer slingrande sträckning. Ån har här en jämnare bredd mellan 3-4 m och det dominerande vattendjupet är ca 1 m. I vattnet finns rikligt med ved och längst åsträckan finns flera äldre alar. Spår av bäver finns i form av dämme och flera gnagmärken. Bland de mer intressanta arterna inom landmiljön kan nämnas smörboll, tandrot lundelm, bäckbräsma och laven glansfläck (signalart) som noterades på al. Även ett rikt fågelliv med arter som entita (rödlistad NT), härmsångare, större hackspett, gulsparv och svarthätta har dokumenterats. I den avsnörda meanderslingan (D på karta 1) förekommer grodlek. Vid inventeringen 2013 förekom mycket åkergrödor och vanliga grödor området. Vid inventering 2008 noterades stora mängder spår av grodlek.

Området bedöms även, i en mindre omfattning, kunna hysa förutsättning för laxfisk då åsträckan har enstaka ståndplatser för stationär större fisk. Uppströms befintlig bro (sträcka A) har Hovaån, efter den rätade delen, en relativt opåverkad struktur med en meandrande sträckning. Ån är här ca 2,5-4 m bred och ca 0,5-1 m djup. Likt de norra delarna är vattnet relativt stilla och påverkat av bäverdämet men på en kortare sträcka har vattnet en mer strömmande karaktär. I vattnet finns rikligt med ved och framförallt äldre al vid strandlinjen bidrar mycket till att ge bottenmiljön en större variation. Landmiljön består av öppna

ängspartier som tidigare betats samt strandbrinkar. De flesta träden utgörs av klibbal och hägg. Fältskiktet domineras av högrötsvegetation där det bland annat förekommer sparsamt med fridlyst smörboll. Det finns också torrängspartier med mandelblomma och gulmåra. I vattendraget har gul näckros och mindre bestånd av sjösäv dokumenterats men i övrigt saknas vattenvegetation. Precis som den norra delen bedöms området i en mindre omfattning kunna hysa förutsättning för laxfisk då åsträckan har enstaka ståndplatser för stationär större fisk. Likt området norr om den rätade delen av Hovaån har även detta område något högre naturvärden. Bl.a. till följd av den mer naturliga strukturen med mer strömmande partier och områden med ved och träd i strandlinjens direkta närhet med rötter ut i vattnet. Söder om vägen finns även en avsnörd meanderbåge (sträcka E) som sannolikt uppkommit som en följd av rätningen som genomfördes vid anläggandet av befintlig bro. Denna sträcka är vid lägre vattenföring i Hovaån helt avsnörd men översvämmas då vattenföringen är högre. Bågen är ca 120 m lång och har ett dominerande vattendjup på 0,4-0,8 m. Vattnet är stillastående och då det även har mycket organiskt material i olika nedbrytningsstadium har vattnet tidvis mycket låga syrgashalter vilket påverkar vattenlevande organismer negativt. Under perioder då vattnet innehåller stabila syreförhållanden kan området fungera som en god uppväxtmiljö för bl.a. vitfisk, gädda och abborre. Förekomst av gädda har dokumenterats vid inventering. Landmiljön runt om vattnet består till stor del av klibbal.

Det mest värdefulla vattenområdet vid Hovaån återfinns även detta söder om vägen (sträcka F). Här består området av en sedan lång tid avsnörd meanderbåge som idag är helt avskild från Hovaån och som sällan översvämmas av ån. Vattengenomträngning sker istället av uppträngande grundvatten och området är snarast att beteckna som ett kärr. Utbredningen av våtmarken är ca 4-5 m bred och har ett dominerande vattendjup om 0,1-0,2 m. Bland de vanliga arterna i området återfinns skogssäv, blåsstarr, hundstarr, vattenklöver och kabbeleka men även något mer noterbara arter liksom hästsvans, rankstarr och stora bestånd av vattenblink. Stora mängder groddlarver av både åkergroda och vanlig groda har noterats vid de genomförda inventeringarna. Noterbart är att åkergrodan är skyddad enligt artskyddsförordningen. Även mindre vattensalamander och snok har dokumenterats. Bland fåglar har entita dokumenterats vilken är rödlistad och återfinns inom kategorin nära hotad (NT) vilket är den lägsta kategorin vid rödlistning av arter. Grundvattenuppträngningen ger området stabila förhållanden med avseende på temperatur, vattentillgång och vattenkemi vilket kan vara gynnsamt för störningskänsliga och sällsynta arter.

Den planerade bron med anslutningsvägar kommer att påverka naturvärdena i området negativt. Störst påverkan kommer att ske på den avsnörda meanderslina som fungerar som leklokal för groddjur i samband med att vägbank anläggs och delar av lokalen fylls ut. Dispens från artskyddsförordningen kommer att sökas för detta. För att kompensera intrånget kommer kvarvarande delar av leklokalen att restaureras och utökas så att leklokals yta efter åtgärd har minst samma areal som i dagsläget.

Inga arbeten kommer att genomföras i själva ån och problem med grumling bedöms därför inte vara aktuell.

Kulturmiljö

Inom utredningsområdet finns ett flertal utpekade kulturmiljöer. Under våren 2008 genomfördes en kulturhistorisk förstudie. Inga arkeologiska utredningar har genomförts inom ramen för förstudien. De fornlämningar som hittats runt Hova är främst i form av lösfynd från stenåldern och gravar från järnåldern. Landskapet har brukats under många år och detta märks i form av odlingsrösen och fossil åkermark. Flera milstenar finns i området.

Vid Hovaån lämningar av en gammal marknadsplats (RAÄ nr 61, registerad som övrig kulturhistorisk lämning) och över ån finns en gammal stenvalvsbro, RAÄ nr 24, fast fornlämning). Vägen till den gamla bron klassas som värdefull vägmiljö i den kulturhistoriska förstudien.

Arkeologiska undersökningar kommer att genomföras i området för den nya bron och anslutningsvägarna i samband med att byggnation pågår.

Landskapsbild

Landskapet i området är ett varierat skogs- och odlingslandskap med kulturpåverkad prägel. Topografin är svagt böljande med åsryggar och bäck- och åraviner som delar upp landskapet.

Den planerade vattenverksamheten och den nya bron över Hovaån kommer till viss del att påverka landskapsbilden i området då ytterligare en ny bro anläggs vid sidan av två befintliga.

Hushållning med naturresurser

Inom utredningsområdet bedrivs både jordbruk och skogsbruk. Jordbruket är både storskaligt och småskaligt medan skogsbruk bedrivs i större skala.

Lokaåsen som ligger söder om Hovaån är en vidsträckt grundvattenförande isälvsavlagring. Grundvattnet i Lokaåsen utnyttjas till exempel av Töreboda och Gullspångs kommuner. Över isälvsavlagringen finns ett skikt med lera som skyddad grundvattenförekomsten från föroreningar.

Den tillståndspliktiga vattenverksamheten vid Hovaån kommer inte att påverka naturresurserna i området negativt annat än att ett mindre parti igenväxande betesmark tas i anspråk.

Rekreation och friluftsliv

Hovaån bedöms inte ha några större värden för rekreation och friluftsliv. Strax väster om den planerade bron ligger en jaktskyttebana.

Den planerade vattenverksamheten kommer inte att påverka möjligheterna till rekreation och friluftsliv i området annat än under byggtiden för den nya bron.

Förorenad mark

Tidigare har det funnits misstanke om att föroreningar skulle finnas i ett gammalt upplag av dikesmassor som ligger i anslutning till Hovaån på dess södra sida. Markmiljöundersökningar har visat att det troligen inte finns föroreningar i området.

Vid provtagning av vattenkvalitet i Hovaån så noterade man att halterna av kadmium och zink var något förhöjda jämfört med de naturliga bakgrundsvärdena. Det bedöms finnas viss risk att metaller anrikats i Hovaåns bottensediment. Provtagningar av sediment i Hovaån visar att halterna av organiska föroreningar och metaller är låga i Hovaåns sediment. Samtliga organiska ämnen förutom alifater C16-C35 var under laboratoriets rapporteringsgräns. Vid provtagningspunkten nedströms den nya bron (SeH3) visar provtagningen alifater C16-C35 på 110 mg/kg TS vilket är något högre än det generella riktvärdet för känslig markanvändning (KM). Metallhalterna ligger i nivå med de naturliga bakgrundshalterna.

Planerad vattenverksamhet kommer inte att påverka det område där förorenat sediment noterats.

Kommande hantering och ärenden

Under våren 2014 kommer Trafikverket att skicka Miljökonsekvensbeskrivningen till Länsstyrelsen för godkännande.

I samband med att vägplanen skickas in för fastställelse kommer tillstånd för vattenverksamhet med anledning av den planerade bron över Hovaån att sökas hos Mark och miljödomstolen i Vänersborg. Inom ramen för vattenverksamheten kommer också dispens från strandskyddet att sökas.

Trafikverket kommer också att ansöka om dispens från artskyddsförordningen för det intrång i leklokal för groddjur som den nya bron kommer att medföra. Intrånget kommer att kompenseras så att leklokals yta inte blir mindre efter genomförda åtgärder. För kompensation av leklokalen kommer Trafikverket att anmäla vattenverksamhet till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Referenser

Arkeologikonsult (2013) *Särskild arkeologisk utredning, E20 Fagerlid-Hova-Bahult*. 2013:2682.

Artdatabankens observationsdatabas

Länsstyrelsen i Skaraborgs län (1992) *Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur och kulturmiljövärden i Skaraborgs län*.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (2008) *Värdebeskrivningar, riksintresse för naturvård*.

Naturcentrum (2013) *Fladdermöss Hova E20*.

Naturcentrum (2013) *Groddjur Hova E20*.

Naturcentrum (2008) *Översiktlig biotopkartering och naturvärdesbedömning – underlag för vägutredning E20 förbi Hova*.

SMHI (2013) *Dimensionerande flöden och vattenstånd för Hovaån vid bro på väg E20*.

TRAFIKVERKET

Trafikverket, 405 33 Göteborg Ort. Besöksadress: Kruthusgatan 17.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 0243- 750 90

www.trafikverket.se